

Gezond, vertrouwd en duurzaam vooruit!
Ketenvisie Platform Melkgeitenhouderij

Mei 2024

Voorwoord

Het Platform Melkgeitenhouderij heeft besloten de eerder uitgebrachte visie tegen het licht te houden en nog eens tien jaar verder te kijken. We presenteren hierbij de herijkte visie “Geitenzuivelketen gezond, vertrouwd en duurzaam vooruit!”. De onstuimige ontwikkelingen die zich in de maatschappij voordoen en de ronduit roerige tijd waarin de agrarische sector zich op dit moment bevindt, hebben namelijk de vraag doen rijzen of het eerder geschetste vergezicht van de visie van 2018 nog strookt met de huidige realiteit.

Er mag geen twijfel over bestaan dat het Platform Melkgeitenhouderij de opstellers van voorgaande [ketenvisie ‘Gezond vertrouwen & vertrouwd gezond’](#) erkentelijk is. De inzichten van de toen acht betrokken spelers uit de geitenketen blijken namelijk op verschillende onderdelen nog altijd onverminderd actueel van belang en kloppend. Zij stelden in voorgaande ketenvisie bijvoorbeeld:

De toekomst van de geitenketen draait om twee zaken: gezondheid en vertrouwen. De geitenketen zorgt voor gezonde mensen, gezonde dieren, gezonde producten en een gezonde omgeving. Eenieder moet daar blijvend op kunnen vertrouwen. Elke ketenpartner draagt bij aan het verdienen en behouden van vertrouwen. Elke dag weer.

De ontwikkelingen die zich de afgelopen vijf jaar hebben voorgedaan en de stappen die de geitenzuivelketen op het gebied van bijvoorbeeld professionalisering heeft gezet, maken dat deze visie hier en daar nieuwe inzichten en aanvullingen kent ten opzichte van de voorgaande visie. De prioriteit voor diergezondheid en dierenwelzijn blijft onverminderd, maar het maatschappelijk draagvlak en met name de aandacht voor emissies en circulariteit van de geitenzuivelketen vereisen nog meer aandacht.

Al met al biedt deze herijkte ketenvisie, aangevuld met een geactualiseerde kennis- en innovatie-agenda, opnieuw een frisse blik op de toekomst en wordt in algemene zin een ambitieuze koers voortgezet. Perspectief voor geitenhouders en het behoud van verdienvermogen in de geitenzuivelketen vormen hierin de rode draad. Het Platform Melkgeitenhouderij beoogt de geitenzuivelketen de expertise te bieden die noodzakelijk is om gezond, vertrouwd en duurzaam vooruit te ontwikkelen.

Het bestuur is uitermate blij met de inbreng die de geitenhouders en melk-inzamelaars en -verwerkers via deelname aan de “visie-enquete” hebben geleverd op de totstandkoming van deze herijkte visie. Met deze gepresenteerde visie staan we aan het begin van een nieuwe opdracht voor de keten, namelijk waarmaken dat we de voorliggende uitdagingen en doelen gaan realiseren. Daarvoor zullen we met z’n allen binnen de geitenzuivelketen en in samenwerking met partners rondom de keten de handen uit de mouwen moeten steken.

Het bestuur van het Platform Melkgeitenhouderij

Samenvatting

Voor u ligt de geactualiseerde visie van de geitenzuivelketen met de titel “Gezond, vertrouwd en duurzaam vooruit!”. Deze is opgesteld door het Platform Melkgeitenhouderij, een samenwerkingsverband van de NGZO (melkinzamelaars en -verwerkers) en LTO Geitenhouderij (melkgeitenhouders). Op het moment van schrijven van deze visie liepen er een aantal zaken die hierop van invloed waren. Zo werd er onderhandeld over een Landbouwakkoord, waren er gesprekken over het Convenant Dierwaardige Veehouderij en was het onderzoek VGO-III nog niet afgerond.

Deze visie vormt het uitgangspunt voor de projecten en activiteiten die het Platform Melkgeitenhouderij de komende jaren start. Alle projecten en activiteiten dienen de spelers in de geitenzuivelketen, een keten die wordt gekenmerkt door:

- ruim 350 melkleverende geitenhouders;
- 18 inzamelaars en -verwerkers;
- een melkstroom van ca. 500 miljoen kg melk.

De melkstroom van geitenhouders die leveren aan NGZO-leden wordt 100% geborgd via het ketenkwaliteitssysteem KwaliGeit. Daarnaast neemt 100% van de geitenhouders vrijwillig deel aan de Duurzame GeitenZuivelKeten (DGZK).

Missie

De missie van de geitenzuivelketen is onverminderd het tegemoetkomen aan de vraag naar geitenzuivel en daarmee het inspelen op de behoeften van de consumenten, burgers en maatschappij. De rol van Platform Melkgeitenhouderij is om de keten hierin optimaal te faciliteren en vooruit te helpen middels onderzoek, kennisdeling, innovatie en het ontwikkelen van instrumenten.

Visie

Maatschappelijk draagvlak is essentieel voor het toekomstperspectief van de geitenzuivelketen. Kernwaarden die daarbij binnen de gehele keten moeten doorklinken, zijn: duurzaam, gezond en vertrouwd.

Om draagvlak te behouden en versterken heeft het Platform Melkgeitenhouderij de volgende opdrachten:

- Veranderende eisen en wensen signaleren en prioriteren;
- Verdienvermogen binnen de keten behouden en versterken;
- Maatschappelijke diensten worden betaald uit de markt of uit maatschappelijke middelen.

Hiervoor ontwikkelt het Platform Melkgeitenhouderij kennis en instrumenten.

In de uitwerking van de visie staan de volgende thema's met bijbehorende doelen voorop:

1. Dierenwelzijn en diergezondheid

- De sector borgt de gezondheid van mens en dier.
- De sector optimaliseert dierenwelzijn.

2. Imago en maatschappelijk draagvlak

- De sector stelt zelf doelen en spant zich in deze te verwezenlijken.
- Monitoring van deze doelen doet de sector met Kritische Prestatie Indicatoren (KPIs).
- De sector is open en transparant.
- Milieugebruiksruimte is een belangrijk thema.

3. Markt en ondernemerschap

- De Nederlandse geitenhouderij is en blijft een baken van kennis en vakmanschap.
- De sector is financieel gezond.
- Ontwikkelruimte wordt geborgd en maatschappelijk draagvlak blijft behouden. Dit vanuit een integrale benadering.

4. Circulaire geitenhouderij

- De sector draagt aantoonbaar bij aan de realisatie van doelen voor milieu, natuur en klimaat.
- De sector bestaat uit bedrijven die verder zijn geïnnoveerd of doorontwikkeld.
- De sector sluit kringlopen zo optimaal mogelijk.

Kennis- en innovatieplatform

Het Platform Melkgeitenhouderij streeft ernaar om zowel binnen als buiten de keten bekend te staan als het kennis- en innovatieplatform van de geitenzuivelketen. Het verwerven en delen van kennis alsook het initiëren van onderzoek ten behoeve van de sector, ziet het Platform Melkgeitenhouderij als een belangrijke hoofdtaak. Bij het vormgeving van deze hoofdtaak worden ondernemers binnen de keten actief betrokken. Ontwikkelde kennis en tools op het gebied van duurzaamheid kunnen bijvoorbeeld worden geïmplementeerd binnen de Duurzame GeitenZuivelKeten (DGZK) en daarmee als handreiking, stimulans en benchmark dienen voor de geitenhouder.

Communicatie en transparantie

Het Platform Melkgeitenhouderij wordt gezien als open, transparant en een betrouwbare gesprekspartner. Hiervoor worden plannen en tools ontwikkeld voor de verschillende doelgroepen, zowel intern (melkgeitenhouders en inzamelaars/verwerkers) als extern (maatschappij en stakeholders).

Inhoud

1. Inleiding.....	6
2. Platform Melkgeitenhouderij.....	7
2.1. LTO Geitenhouderij.....	7
2.2. De Nederlandse Geitenzuivel Organisatie (NGZO).....	7
3. De geitenzuivelketen.....	8
KETENVISIE.....	10
4. Ontwikkelingen en actualiteiten.....	10
4.1. Politiek en perspectief voor de landbouw.....	10
4.2. Dierwaardige veehouderij.....	10
4.3. Emissies reduceren door innovaties.....	11
4.4. Geitenmoratoria en VGO-III.....	11
5. Sterkte-zwakteanalyse.....	13
6. Missie en visie.....	15
7. Van visie naar strategie.....	16
7.1. Dierenwelzijn & Diergezondheid.....	16
7.2. Imago & Maatschappelijk draagvlak.....	17
7.3. Markt & Ondernemerschap.....	17
7.4. Circulaire geitenhouderij.....	18
8. Organisatieoptimalisatie.....	19
9. Communicatie.....	20
10. Kennis – en innovatieagenda.....	21
BIJLAGEN.....	23
Bijlage I. Korte historie van de melkgeitensector in Nederland.....	24
Bijlage II. Vragenlijst Platform Melkgeitenhouderij 2023.....	25

1. Inleiding

Begin 2018 presenteerde een werkgroep, bestaande uit geitenhouders en melkinzamelaars, de ketenvisie 'Gezond vertrouwen & Vertrouwd gezond'. Inmiddels zijn er enkele jaren verstreken en is de keten nog altijd volop in ontwikkeling. Daarom is de balans opgemaakt: hoe staat de geitenzuivelketen ervoor, welke koers kan ingezet worden richting de toekomst, welke thema's en onderwerpen hebben daarbij de hoogste prioriteit en hoe uit dit alles zich in strategieën?

Om deze vragen te beantwoorden, is in de zomer van 2023 actief input opgehaald in de sector én daarbuiten. Zo hebben geitenhouders en melkinzamelaars en -verwerkers een vragenlijst ontvangen met het verzoek deze in te vullen. Bijna 80 geitenhouders en 10 melkinzamelaars en -verwerkers vulden deze lijst in. Daarnaast hebben vele (verdiepende) interviews plaatsgevonden met bestuurders, beleidsmedewerkers en de leden van de adviesraad.

Dit alles heeft geresulteerd in deze herijkte ketenvisie en geactualiseerde kennis- en innovatieagenda. Daarbij geldt de disclaimer dat dit geen star maar juist dynamisch document is dat de komende jaren onderhevig is aan nieuwe ontwikkelingen, veranderende inzichten en momenten van zelfreflectie. Zo luidde een veelgehoord credo in de zomer van 2023 namelijk: *meebewegen blijft binnen realistische kaders van groot belang om als geitenzuivelketen de juiste positie in de maatschappij te behouden. Met andere woorden: geitenzuivelketen gezond, vertrouwd en duurzaam vooruit!*

Leeswijzer

De ketenvisie begint met een kort overzicht van ontstaan van het Platform en de dragende organisaties (hoofdstuk 2) en een overzicht van de geitenzuivelketen (hoofdstuk 3). Daarna gaat de visie in op de ontwikkelingen en trends in en rondom de geitenzuivelketen (hoofdstuk 4). Van daaruit worden de belangrijkste sterktes en zwaktes en kansen en bedreigingen van de keten en het Platform benoemd (hoofdstuk 5). Daarna worden in de hoofdstukken 6 en 7 de geherformuleerde missie en visie beschreven en daaruit voortvloeiende strategische thema's en onderwerpen en nader te maken keuzes. In hoofdstuk 8 en 9 wordt de optimalisatie van de organisatie met gewenste werkwijze en de beoogde communicatie omschreven. Tenslotte is in hoofdstuk 10 de globale inrichting van het Implementatieplan 2024-2028 met een tijdlijn voor het eerste jaar 2024 uitgewerkt.

In de tekst zijn de antwoorden op de vragenlijst van de geraadpleegde geitenhouders en melkinzamelaars en -verwerkers verwerkt in blauwe kaders. Daarmee wordt beoogd de verbinding te leggen tussen wat bestuurlijk noodzakelijk wordt geacht en wat de betrokken spelers in de keten als wenselijk en haalbaar zien.

2. Platform Melkgeitenhouderij

Het Platform Melkgeitenhouderij is de ketenorganisatie van de Nederlandse geitenzuivelsector. Binnen deze samenwerkingsstructuur hebben de Nederlandse Geitenzuivel Organisatie (NGZO) en LTO Geitenhouderij zich sinds het jaar 2017 verenigd. De aanleiding hiervoor was het opheffen van Productschap Zuivel dat onder andere als taak had (onderzoeks)projecten te initiëren die van toegevoegde waarde zijn voor de zuivelsector.

Het Platform Melkgeitenhouderij positioneert zich sinds de oprichting als hét kennis- en innovatieplatform van de geitenzuivelketen dat diverse projecten heeft gestart of ondersteund op het gebied van marktinformatie, voedselveiligheid en diergezondheid. Daarnaast zet het Platform Melkgeitenhouderij zich nu geruime tijd in om verdere verduurzaming van de melkgeitensector niet alleen mogelijk te maken, maar ook inzichtelijk. Hiervoor heeft het Platform Melkgeitenhouderij het instrument [Duurzame Geitenzuivel Keten \(DGZK\)](#) ontwikkeld. De DGZK maakt het melkinzamelaars mogelijk hun leveranciers te belonen voor hun verduurzamingsinspanningen en op sectorniveau kunnen de verduurzamingsontwikkelingen gemonitord worden. Met de overzichten kunnen ook de maatschappelijke organisaties geïnformeerd worden over de voortgang van de duurzaamheid in de geitensector.

De activiteiten van het Platform Melkgeitenhouderij worden collectief bekostigd. Zo wordt er jaarlijks bij de geitenhouders en inzamelaars een bedrag per 100 kg/melk geïnd. Bij publiek private samenwerkingen neemt ook de overheid een deel van de kosten voor haar rekening.

2.1. LTO Geitenhouderij

LTO Geitenhouderij maakt als een van de achttien vakgroepen onderdeel uit van de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO). LTO is een ondernemers- en werkgeversorganisatie die, binnen het samenwerkingsverband met LTO Noord, ZLTO en LLTB, ruim 35.000 agrarische ondernemers vertegenwoordigt en zich sterk maakt voor hun economische en maatschappelijke positie. Meer dan 50% van de geitenhouders, zelfzuivelaars en opfokbedrijven is lid van LTO.

2.2. De Nederlandse Geitenzuivel Organisatie (NGZO)

De NGZO is de brancheorganisatie voor de in Nederland gevestigde inzamelaars en verwerkers van geitenmelk en vertegenwoordigt de belangen van 18 leden die zo'n 95% van de geitenmelkstroom inzamelen. Om de productkwaliteit en het productimago te kunnen borgen, heeft de NGZO het [ketenkwaliteitszorgsysteem KwaliGeit](#) opgezet. De leden van NGZO hebben in hun leveringsvoorwaarden opgenomen dat hun leden/leveranciers in het bezit dienen te zijn van een geldige KwaliGeit-erkenning. Dit borgingsprogramma is in samenwerking met LTO Geitenhouderij tot stand is gekomen en omvat zowel wettelijke als bovenwettelijke normen. Denk bij wettelijke normen aan normen met betrekking tot de inzameling van zuivel, maar ook aan de vaccinatieplicht en monitoring ten behoeve van Q-koortspreventie. Bovenwettelijke normen hebben onder andere betrekking op de duurzame productie van geitenzuivel. De normen worden continue geactualiseerd.

3. De geitenzuivelketen

Wereldwijd is de geit al duizenden jaren een gewaardeerd landbouwhuisdier. Het is namelijk een dier dat in staat is om reststromen en marginale gronden te benutten voor productie van hoogwaardig voedsel. Zo kan een goed verzorgde en gevoede melkgeit meer dan 1000 liter per jaar geven op een rantsoen bestaande uit gras, maïs en krachtvoerbrokken.

Melkverwerkers produceren van de hoogwaardige geitenmelk zuivelproducten in het specialiteitensegment. Zo wordt het overgrote deel van de melk verwerkt tot geitenkaas in allerlei varianten, maar onder andere consumptiemelk, kwark en babymelkpoeder behoren ook tot het brede assortiment. Deze producten zijn inmiddels te verkrijgen in vrijwel alle supermarkten. De liefhebber koopt de producten ook bij verschillende speciaalzaken, op de markt of bij de boer zelf. Daarnaast zijn B2B en foodservice belangrijke afzetkanalen. Ook als het gaat over export.

Nederlandse melkverwerkers laten geitenmelk steeds vaker aanvoeren van geitenbedrijven gevestigd in naburige landen. De afzet van geitenzuivelproducten neemt namelijk toe en de Nederlandse geitenhouders kunnen door de verboden op nieuwvestiging of uitbreiding van geitenbedrijven die in verschillende provincies van kracht zijn, niet voorzien in de toenemende vraag naar geitenmelk.

Een geit kan worden duurgemolken. Dit houdt in dat een geit niet jaarlijks hoeft te lammeren om de melkproductie op gang te houden. Het gevolg hiervan is dat er minder geitenbokjes worden geboren. De geitenbokjes die geboren worden hebben een functie voor de vleesproductie, waaraan strikte regels zijn verbonden en de geitenhouders uitdagen om verantwoorde met de daaraan verbonden voorwaarden en kosten om te gaan. Het vlees van de geitenbokjes wordt veelal afgezet op de Zuid-Europese markt.

GEITENZUIVELKETEN

De **meerderheid** van de geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers die de vragenlijst hebben ingevuld, is van mening dat alle schakels binnen de geitenzuivelketen hun verantwoordelijkheid nemen (79%). Verder is de meerderheid van mening dat de sector een goed imago heeft (61%), transparant is (51%) en open communiceert over dilemma's en uitdagingen (58%).

De **minderheid** van de geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers die de vragenlijst hebben ingevuld, is van mening dat de geitenzuivelketen goed verenigd is (42%) en gewaardeerd wordt door de samenleving (48%). De meerderheid vindt het echter wél van belang dat de geitenzuivelketen goed verenigd is (67%) en gewaardeerd wordt door de samenleving (74%).

PRODUCTEN

De geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers die de vragenlijst hebben ingevuld, geven over **geitenzuivel** het volgende aan:

- Duurzaam: 80% ja – 2% nee
- Gezond: 96% ja – 2% nee
- Hoger segment: 87% ja – 1% nee
Belang dat geitenzuivel een hoger segment product is? 55% ja – 5% nee
- Betaalbaar: 21% ja – 31% nee
Belang dat geitenzuivel een betaalbaar product is? 41% ja – 16% nee
- Vertrouwd: 64% ja – 11% nee
- Nederland is een gidsland voor de productie geitenzuivel: 71% ja - 4% nee
- Draagt bij aan het oplossen van het mondiale voedselvraagstuk: 44% ja – 18% nee

En over **geiten(lamsvlees)**:

- Duurzaam: 52% ja – 10% nee
- Gezond: 85% ja – 1% nee
- Hoger segment: 69% ja – 7% nee
- Vertrouwd: 18% ja – 67% nee
Belang dat geiten(lams)vlees een vertrouwd product is in Nederland? 39% ja – 27% nee
- Draagt bij aan het oplossen van het mondiale voedselvraagstuk: 35% ja – 31% nee

KETENVISIE

4. Ontwikkelingen en actualiteiten

Ondernemerschap laat zich kenmerken door kreten zoals doorzettingsvermogen, wendbaarheid en het durven nemen van risico's. Binnen de landbouwsector in het algemeen wordt er op dit moment een groot beroep gedaan op deze ondernemerseigenschappen. De landbouw staat namelijk op het punt een grote transitie door te maken om te kunnen voldoen aan de toenemende en veranderende maatschappelijke eisen die gesteld worden.

Hieronder een greep uit de ontwikkelingen en activiteiten die spelen op het moment dat deze ketenvisie tot stand kwam en waarvan geitenhouders en melkinzamelaars/-verwerkers verwachten dat deze van grote impact gaan zijn op de toekomst van de geitensector.

4.1. Politiek en perspectief voor de landbouw

In het jaar 2019 werd de eerste grote boerenprotestactie georganiseerd. Dit als reactie op de plannen van de overheid om de stikstofcrisis op te lossen door de veehouderij in te perken. Hiermee werd een periode van stevig protest ingeluid waarbij de positie van boeren in het algemeen steeds meer centraal kwam te staan.

In 2022 constateerde de overheid dat er een impasse was bereikt en schakelde zij Johan Remkes in om de dialoog weer op gang te brengen. De overheid besloot de denklijn uit het door hem geschreven rapport 'Wat wel kan' tot uitvoer te brengen en startte het proces om tot een gedragen landbouwakkoord te komen. Dit landbouwakkoord had als doel kaders te stellen voor de toekomst van de landbouw, perspectief te schetsen en het vertrouwen te herstellen.

De geitensector nam deel aan een van de sectortafels en formuleerde daar onder andere sectorspecifieke afspraken die voorgelegd werden aan de hoofdtafel. Het proces werd in juni 2023 echter aan de hoofdtafel beëindigd. Een maand later werd het zittende kabinet demissionair en na de zomer werd een deel van de stikstofplannen controversieel verklaard. Zo wordt 2030 niet als einddoel voor de stikstofplannen opgenomen in de wet.

In november 2023 hebben de verkiezingen plaatsgevonden, welke ten tijde van het publiceren van de Ketenvisie wordt opgevolgd met de kabinetsformatie. Het is vooralsnog niet te voorspellen hoe het politieke speelveld er straks uit zal zien en welke impact dit zal hebben op de toekomst van de landbouw en het perspectief van onder anderen geitenhouders.

4.2. Dierwaardige veehouderij

In het jaar 2021 diende de Partij voor de Dieren een amendement op artikel 2.1. van de Wet Dieren in. Dit amendement komt er in het kort op neer dat dieren niet langer worden aangepast op het houderijsysteem, maar het houderijsysteem wordt aangepast op de behoeften van het dier. Dieren zouden dan hun 'natuurlijk gedrag' moeten kunnen uitoefenen. Het amendement werd aangenomen en deed nogal wat stof opwaaien, want: hoe wordt de aanpassing van de wet handhaafbaar en naleefbaar?

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) is door het ministerie van LNV gevraagd een beeld te schetsen van hoe de veehouderij van de toekomst eruitziet als het dier centraal gesteld wordt en hieruit volgde de [zienswijze 'Dierwaardige veehouderij'](#), waarin zes leidende principes zijn

opgenomen. Om invulling te geven aan de ontwikkeling naar een Dierwaardige Veehouderij, heeft het kabinet in 2022 in het coalitieakkoord opgenomen dit te willen regelen via een convenanttraject.

De geitensector is door de minister niet gevraagd deel te nemen aan het convenanttraject. Desondanks heeft het Platform Melkgeitenhouderij besloten het onderwerp Dierwaardige Veehouderij proactief op te pakken. Zo heeft het Platform Melkgeitenhouderij het onderzoekteam van het – op dat moment lopende – [PPS-deelproject Welzijnsmonitor](#) verzocht de zes leidende principes van de Dierwaardige Veehouderij mee te nemen in de uitvoering van de opdracht.

Ondertussen is eind 2023 aan de convenantstafel op de ‘pauzeknop’ gedrukt in afwachting van het nieuwe kabinet en de wetsbehandeling die dient ter vervanging van het amendement Vestering. Het wetsvoorstel is in maart 2024 door de Tweede Kamer aangenomen inclusief een tweetal amendementen. Voor 1 juli 2024 zal de Eerste Kamer behandeling van het wetsvoorstel en de amendementen plaatsvinden.

4.3. Emissies reduceren door innovaties

In 2019 kwam de vergunningverlening in Nederland stil te liggen na een uitspraak van de Raad van State. Zij oordeelde namelijk dat het Programma Aanpak Stikstof in strijd is met de Europese natuurwetgeving. Door de jaren heen kondigde de overheid verschillende maatregelen aan die de stikstofproblematiek moeten oplossen. Een aantal van deze maatregelen waren gericht op de landbouw en de opgave waarvoor de sector kwam te staan, bleek groot. In 2022 stelt het Kabinet als doel dat in 2030 de stikstofuitstoot met 50 procent teruggebracht moet worden. Een doel dat in 2023, met de verkiezingen en de kabinetsformatie in het vooruitzicht, nog ter discussie staat.

Naast doelen op behoud en herstel van natuur, worden er ook steeds meer doelen op klimaat en milieu gesteld. In 2030 moet Nederland 55% minder broeikasgassen uitstoten dan in 1990. In 2050 wil Nederland klimaatneutraal zijn. De beoogde maatregelen die zijn bedoeld om deze doelen te verwezenlijken, hebben een ding gemeen: emissies in de landbouw dienen gereduceerd te worden. Innovatieve stalsystemen en managementmaatregelen kunnen mogelijk (deels) krimp van de veestapel voorkomen en hierop wordt dan ook flink ingezet door de sector. Zo werd in 2021 de taskforce Versnelling Innovatieve Stalsystemen gestart die moet uitmonden in één regieorgaan met als doel het stimuleren van doorbraakinnovaties, het borgen van managementmaatregelen en vergunningverlening aan bedrijven weer mogelijk te maken.

De eerste proeven met innovatieve concepten zijn inmiddels opgestart. Deskundigen verwachten dat de ammoniak- en methaanemissies uit de geitenstal aanzienlijk kunnen worden teruggebracht.

4.4. Geitenmoratoria en VGO-III

In 2017 verscheen het rapport Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO) II, waaruit naar voren kwam dat bij mensen die rondom geitenbedrijven wonen iets vaker longontstekingen voorkomen dan bij mensen die in de buurt van andere veehouderijen of niet in de buurt van veehouderijen wonen. Omdat onduidelijk is welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen, zijn er vervolgonderzoeken gestart. Hieruit moet blijken of er ook sprake is van een causaal verband.

Uit voorzorg hebben verschillende provincies destijds een geitenstop ingesteld totdat vervolgonderzoek meer duidelijkheid kan bieden. Eind 2024 worden de resultaten van VGO-III verwacht. Tot die tijd betekent dit, in de provincies waar een geitenstop van kracht is, dat bestaande geitenbedrijven niet mogen uitbreiden, nieuwe geitenbedrijven zich niet in de provincie mogen vestigen en het omschakelen van een ander veehouderijbedrijf naar een geitenbedrijf niet is toegestaan.

De sector zit kortom op slot. Dit wordt door een deel van de sector ervaren als het uitblijven van perspectief met als gevolg dat er een collectief gevoel van onzekerheid heerst. Naast het niet kunnen uitbreiden van het bedrijf is de ervaring dat geitenmoratoria geitenhouders ervan weerhouden om investeringen ten behoeve van verduurzaming, verbreding en optimalisatie te (kunnen) doen. Geitenhouders willen bijdragen aan het verwezenlijken van doelen, maar om grote stappen te kunnen zetten, zal de sector per 2025 ruimte moeten krijgen om verder te kunnen ontwikkelen. Tegelijkertijd is het niet helder welke scenario's voorliggen op het moment dat onderzoeksresultaten eind 2024 worden opgeleverd.

Aan de sectortafel van het Landbouwakkoord hoopte de sector daarom tot afspraken te komen over scenario's. Nu het Landbouwakkoord er niet gekomen is, heeft de sector nog altijd de sterke wens om samen met de overheid perspectief te schetsen.

5. Sterkte-zwakteanalyse

In onderstaande sterkte-zwakteanalyse, ook wel SWOT-analyse genoemd, worden de door bestuursleden, geitenhouders, melkinzamelaars/-verwerkers en stakeholders meest genoemde sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen uiteengezet.

Sterktes	Zwaktes
<ul style="list-style-type: none"> • De geitenzuivelketen neemt haar verantwoordelijkheid. Dit toont zij onder andere aan middels het instrument Duurzame GeitenZuivel Keten. Een instrument waar nog veel ontwikkelpotentie in zit. • Er wordt binnen de geitenzuivelketen nauw samengewerkt en de onderlinge verhoudingen zijn goed. • Het imago van de geitenzuivelketen is in algemene zin goed. De positieve uitstraling van de potstal en de hoge aaibaarheidsfactor van geiten spelen hierin de hoofdrol. • Het Platform Melkgeitenhouderij en haar dragende organisaties, LTO Geitenhouderij en de NGZO, hebben diverse diergezondheidsprogramma's geïnitieerd. Een aantal hiervan worden bekostigd vanuit het Diergezondheidsfonds. • Door de huidige marktomstandigheden zijn de bedrijven financieel relatief sterk en zelfredzaam. Dit maakt dat er ruimte is om te investeren in duurzaamheid. • Ondernemers zijn ambitieus, hebben lef en zetten door. 	<ul style="list-style-type: none"> • De geitenzuivelketen opereert nog te veel in de luwte en is terughoudend wat betreft zichtbaarheid en communicatie. • Het Platform Melkgeitenhouderij kan daadkrachtiger en meer proactief zijn door meer regie te pakken op grote thema's die spelen. Dit door onder andere meer en stevigere doelen te stellen en hier (zichtbaar) aan te werken. • Ondernemers zijn op grote onderwerpen regelmatig verdeeld over de in te zetten koers en niet altijd bereid om mee te bewegen. Als door het ontbreken van consensus actie uitblijft, dan kan dit het goede imago schaden. • Er zijn doelen gesteld om het 'bokkenvraagstuk' op te lossen. Echter, indien doelen door externe factoren niet verwezenlijkt kunnen worden, dan zal de maatschappij hier de bedrijven op afrekenen. • Financiële daadkracht beperkt als gevolg van beperkte omvang van de sector
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een grote vraag naar geitenzuivelproducten en producenten kunnen inspelen op de gezondheidstrend die op dit moment speelt. Dit bijvoorbeeld door het verdiepen en verbreden van het assortiment. • De <i>verwachting</i> is dat het landbouwdebat op korte termijn het kookpunt bereikt en de realiteitszin terugkeert. Zo is het een kans als voedselzekerheid een prominentere rol krijgt binnen de voedselstrategieën van overheden. Daarnaast kan de maatschappelijke behoefte aan een nieuwe bestuurscultuur en mogelijk ook politiek speelveld van invloed zijn op de dialoog met de sector. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het negatieve sentiment omtrent de (intensieve) veehouderij in het algemeen en de polarisatie in de samenleving maakt het voeren van een open dialoog lastig, dan wel – met diverse partijen – onmogelijk. • De verwachte negatieve impact van overheidsmaatregelen die als doel hebben de veehouderij verder te verduurzamen. Met name (voorzien/aangekondigde) maatregelen die betrekking hebben op klimaat, natuur, milieu en dierenwelzijn zetten het verdienvermogen van bedrijven en het level playing field van sectoren onder druk. • Het lopende onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-III) en de onzekerheid die

<ul style="list-style-type: none"> • Geopolitieke ontwikkelingen die van positieve invloed kunnen zijn op de productieomvang van Nederlandse geitenzuivel. 	<p>daarmee gepaard gaat voor de (omvang van de) geitenzuivelketen en individuele bedrijven.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om het 'bokkenvraagstuk' te kunnen oplossen, is de medewerking nodig van partijen buiten de geitenzuivelketen en vooralsnog is niet iedere partij benodigde partij hiertoe bereidt. Hierdoor blijven (overheids)belemmeringen bestaan en komt het verwezenlijken van sectordoelen onder druk te staan. • Geopolitieke ontwikkelingen die van negatieve invloed kunnen zijn op de productieomvang van Nederlandse geitenzuivel. • De potentieel schadelijke gevolgen van zoönosen voor de geitenzuivelketen
---	--

6. Missie en visie

Missie:

Het bestaansrecht van de **geitenzuivelketen** is het tegemoetkomen aan de vraag naar geitenzuivel. Het vervullen van de maatschappelijke behoeften aan duurzaam, gezond en vertrouwd geproduceerde geitenzuivel is leidend voor de geitenzuivelketen. De missie van het **Platform Melkgeitenhouderij** is het vooruithelpen van de keten met onderzoek, kennis, innovatie en instrumenten.

Visie:

Behoud van maatschappelijk draagvlak is essentieel om de license to produce te behouden. Het is aan het Platform Melkgeitenhouderij om veranderende wensen en eisen uit de maatschappij te signaleren en te prioriteren. Het Platform Melkgeitenhouderij faciliteert partijen in de geitenzuivelketen die invulling willen geven aan deze maatschappelijke eisen. Daarbij is het zaak om het verdienvermogen van deze partijen te behouden en te versterken. Maatschappelijke diensten, voortkomend uit het tegemoetkomen aan maatschappelijke wensen en eisen, worden uit de markt en/of uit maatschappelijke middelen betaald. Het gaat hierbij niet alleen over een schadecompensatie, maar over een ruime beloning. Hiertoe ontwikkelt en deelt Platform Melkgeitenhouderij kennis en instrumenten.

Daartoe toetst het Platform Melkgeitenhouderij de komende jaren haar beleid en activiteiten aan de volgende **kernwaarden**:

- **Gezond**

Een gezond product, gezonde dieren en een gezonde omgeving.

- **Vertrouwd**

De geitenzuivelketen is professioneel en heeft goede intenties waarover zij open en transparant is. Zo weten de overheid, NGO's, consumenten, burgers en omwonenden wat er speelt, zowel in positieve als negatieve zin.

- **Duurzaam**

Goed voor mens, dier en milieu. Tegelijkertijd bestaat er een duurzaam verdienvermogen binnen de keten, zonder dat dit ten koste gaat van de verscheidenheid binnen de keten en de vrijheid om te ondernemen.

Het uiteindelijke doel is dat de overheid, NGO's, consumenten, burgers en omwonenden van geitenbedrijven de geitenzuivelketen continue associëren met deze kernwaarden. Zichtbaarheid van de kernwaarden kan verbeterd worden wanneer deze kernwaarden door de geitenzuivelketen, in de volle breedte, voldoende gedragen, uitgevoerd en zichtbaar gemaakt worden. De taak is aan het Platform Melkgeitenhouderij om deze kernwaarden intern (binnen de keten) te blijven benadrukken, bedrijven te ondersteunen in het overbrengen deze kernwaarden naar de omgeving en een algemene communicatiestrategie te voeren die deze kernwaarden overbrengt naar de 'buitenwereld'.

7. Van visie naar strategie

Om de visie handen en voeten te geven is op 4 onderdelen een specifieke visie opgesteld. Deze visie wordt vervolgens uitvoer- en toetsbaar gemaakt in diverse strategische punten.

7.1. Dierenwelzijn & Diergezondheid

Visie

De **geitenzuivelketen**:

- borgt de gezondheid voor mens en dier. Zo wordt het houderijsysteem niet langer geassocieerd met volksgezondheidsrisico's.
- optimaliseert het dierenwelzijn.

Strategie

Het **Platform Melkgeitenhouderij**:

- Initieert en/of financiert onderzoek dat ertoe leidt dat diergezondheids- en meer specifiek zoönoserisico's binnen de geitensector ingeschat kunnen worden en vormt op basis hiervan een visie.
- Initieert en/of ontwikkelt een preventie- en bestrijdingsplan aan de hand van gegevens die naar voren komen uit de monitoringssystemen voor dierziekten. Dit geldt ook voor zoönosen die een risico vormen voor de volksgezondheid.
- Initieert en/of financiert onderzoek dat als doel heeft het dierenwelzijn te vergroten en in lijn ligt met realistische eisen die de maatschappij hieraan stelt (dierwaardige veehouderij).
- Onderzoekt of geitendierenartsen beter betrokken en geïnformeerd kunnen worden. Denk hierbij aan een aparte werkgroep.

Randvoorwaarden

- Dierenwelzijn als definitie en onderliggende facetten worden onderbouwd aan de hand van gedegen onderzoek. Daarnaast worden inzichten vanuit de praktijk meegewogen.
- De overheid stelt voldoende middelen (tijd/geld/anderszins) beschikbaar voor onderzoek naar dierenwelzijn en -gezondheid.
- Er worden samen met de geitenzuivelketen haalbare en realistische stappen geformuleerd en ingezet op het gebied van dierenwelzijn en -gezondheid. Hierbij is blijvend oog voor integraliteit. Het diergerichte ontwerp van het stalsysteem is daarom onderdeel van de integrale aanpak tot innovatie, zoals de ontwikkeling van nieuwe systemen.
- Het verdienmodel van de geitenzuivelketen en de daarin werkende zuivelbedrijven en geitenhouders blijft overeind. Behoud van een evenwicht in afzet van geitenzuivel en aanbod van geitenmelk is hiervoor van belang.

Door de geitenhouders en melkinzamelaars- en verwerkers die de vragenlijst ingevuld hebben, wordt dierenwelzijn en -gezondheid als belangrijkste thema voor de geitenzuivelketen aangemerkt. Zo verwacht 72% dat de komende vijf jaar aangepaste wet- en regelgeving en/of beleid met betrekking tot dierenwelzijn veel of erg veel impact zal hebben op de sector. Als het gaat over aangepaste wet- en regelgeving en/of beleid met betrekking op diergezondheid, dan ligt het percentage op 62%.

7.2. Imago & Maatschappelijk draagvlak

Visie

De **geitenzuivelketen** behoudt de politieke ruimte en het maatschappelijk draagvlak om als sector zelf doelen te stellen en te verwezenlijken. Zo bewaakt de keten zelf grenzen qua milieuruimte en maatschappelijk draagvlak en zoekt zij pro-actief de afstemming met de overheden over de betreffende regelgeving. Het Platform heeft hiertoe data- en monitorsystemen met bijbehorende KPI's ontwikkeld en onderneemt actie als grenzen overschreden dreigen te worden.

Strategie

Het **Platform Melkgeitenhouderij**:

- Voert de dialoog aan de hand van kennis en zoveel mogelijk op basis van aantoonbare resultaten.
- Pakt thema's en onderwerpen proactief op door het initiëren en/of uitvoeren van (onderzoeks)projecten, vaker de agendasetting te bepalen en over te gaan tot het maken van concrete afspraken.
- Is bereid om, samen met de dragende organisaties (LTO Geitenhouderij en de NGZO), steviger te sturen of stelling te nemen wanneer dit potentiële schade aan de sector voorkomt.
- Ontwikkelt instrumenten/regelgeving om mee te kunnen sturen op maatschappelijk draagvlak en milieugrenzen.

Randvoorwaarden

- Iedere speler in de keten is er zich bewust van dat het handelen uit bedrijfsbelang zijn weerslag kan hebben op de gehele keten. Dan wel positief, dan wel negatief. Spelers spreken elkaar aan op hun verantwoordelijkheden.
- Iedere speler in de keten kent en ondersteunt de kernwaarden van de geitenzuivelketen en maakt deze zoveel mogelijk zichtbaar op het eigen bedrijf.
- Het te ontwikkelen systeem voor beheersbare sectorontwikkeling heeft draagvlak bij de achterban, politiek en maatschappij.

7.3. Markt & Ondernemerschap

Visie

De **geitenzuivelketen**:

- Wordt gezien als baken van kennis en vakmanschap. Mondiaal gezien is Nederland een gidsland op het gebied van geitenzuivelproductie.
- Is financieel gezond. Zo is het verdienvermogen altijd in orde en is er ruimte om te investeren in kennis, innovatie en verdere verduurzaming van bedrijven.

Strategie

Het **Platform Melkgeitenhouderij**:

- Zorgt ervoor dat er invulling gegeven kan worden aan de groeiende vraag naar geitenzuivel zonder dat daarbij het maatschappelijke draagvlak verloren gaat .
- Initieert en/of financiert pre-competitief onderzoek dat ertoe leidt dat gezondheidsclaims die op de producten rusten, wetenschappelijk onderbouwd kunnen worden.
- Zorgt ervoor dat (onderzoeks)projecten en andere initiatieven vanuit een integraal oogpunt of in ieder geval met bewustwording van de context worden aangepakt.
- Biedt zuivelverwerkers handvatten in de marketing gericht op consumenten. Hierbij gaat het over marketingactiviteiten omtrent de productie van zuivelproducten.
- Stelt spelers in de keten in de gelegenheid altijd up-to-date te zijn van de laatste (wetenschappelijke) inzichten die van meerwaarde zijn op het bedrijf.

- Ontwikkelt Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's) waarmee ketenpartijen inspanningen en resultaten kunnen sturen, monitoren, onderbouwen en eventueel vermarkten.

Randvoorwaarden

- Het aanbod van geitenzuivelproducten komt vraag gestuurd tot stand.
- Het te ontwikkelen instrumentarium voor KPI's en monitoring, ontwikkeld vanuit het oogpunt om een onderscheidende positie te verdienen en behouden, heeft draagvlak bij de achterban, politiek en maatschappij.

7.4. Circulaire geitenhouderij

Visie

De geitenzuivelketen:

- Draagt aantoonbaar bij aan de realisatie van doelen op het gebied van milieu, natuur en klimaat. Zo wordt er gewerkt aan de reductie van broeikasgasemissies, ammoniak en fijnstof. Gezien het circulaire karakter van broeikasgassen is nul emissie onnodig om klimaatneutraal te worden.
- Kringlopen worden zo optimaal mogelijk gesloten. Duurzaam diervoer bestaande uit voornamelijk Europese reststromen als grondstof is hier onderdeel van.
- Bestaat uit bedrijven die hiertoe verder zijn geïnnoveerd en/of doorontwikkeld.

Strategie

Het Platform Melkgeitenhouderij:

- Zorgt voor budget voor de ontwikkeling en borging van innovatieve stalsystemen en managementmaatregelen die bijdragen aan de reductie van emissies, maar ook de ontwikkeling van sensoren die maken dat de onzekerheid over de werking van stalsystemen en managementmaatregelen verdwijnt.
- Initieert en/of financiert sectorspecifiek onderzoek dat kennislacunes op het gebied van milieu, natuur en klimaat vult. Zo dienen stalsystemen met en zonder stro onderzocht te worden op het effect op emissies. Hiertoe kan doorgepaktd worden op de proeven die zijn gestart.
- Komt aan de hand van de SMART-methode tot sectorspecifieke doelen op het gebied van milieu, natuur en klimaat.
- Ontwikkelt een integrale KPI-aanpak die inzetbaar is voor meerdere duurzaamheidsdoelen.
- Maakt aan de hand van de KPI-aanpak zowel intern (dashboard) als extern (DGZK) inzichtelijk dat er binnen de geitenzuivelketen stappen worden gezet om doelen te verwezenlijken.

Randvoorwaarden

- Doelen komen met de integrale aanpak tot stand. Zo moet er met een realistische en haalbare samenhang gekeken worden naar onderwerpen als milieu, natuur, klimaat, dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid en verdienvermogen. In de praktijk betekent dit dat er niet op alle onderwerpen een tien gehaald kan worden, maar er een balans gevonden moet worden die tot perspectief leidt.
- Geitenmoratoria belemmeren niet langer het toekomstperspectief van de geitenzuivelketen. Zo dienen overheden per direct vergunningen te verlenen die geitenhouders in staat stellen om te verduurzamen. Daarnaast worden er afspraken gemaakt over het uiteindelijk opheffen van geitenmoratoria, zodat er op een verantwoorde wijze – eventueel met toepassing van maatregelen (afhankelijke van het scenario dat uit VGO-III volgt) – teruggekeerd kan worden naar de reguliere risicobenadering.

De geitenhouders en melkinzamelaars- en verwerkers die de vragenlijst hebben ingevuld, zien het gebrek aan vergunningverlening als grootste knelpunt om tot een circulaire geitenhouderij te kunnen komen (29%). Als een na grootste knelpunt wordt het gebrek aan financiën genoemd (18%).

8. Organisatieoptimalisatie

Visie

Het Platform Melkgeitenhouderij staat zowel binnen als buiten de keten bekend als hét kennis- en innovatieplatform van de geitenzuivelketen.

Strategie

Het **Platform Melkgeitenhouderij**:

- Positioneert zich als hét kennis- en innovatieplatform van de geitenzuivelketen. Wetenschappelijke inzichten, kennis en data worden proactief verworven middels (onderzoeks)projecten. Vervolgens worden resultaten gedeeld, geïmplementeerd in de keten en (op een centraal punt) vindbaar en toegankelijk gemaakt.
- Stimuleert en ondersteunt de beoogde ontwikkelingen binnen de geitenzuivelketen door het regisseren en coördineren van de kennis- en innovatieagenda en het beschikbaar stellen van kennis en instrumenten die in lijn liggen met de geformuleerde missie, visie en kernwaarden.
- Stelt, naast de politieke agenda, zelf stevige prioriteiten. Om te voorkomen dat er half werk wordt afgeleverd, zal er – na een zorgvuldige afweging – af en toe ook ‘nee’ gezegd moeten worden.
- Betreft geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers actief bij de besluitvorming.
- Faciliteert projecten met bedrijven die praktijkervaring willen opdoen en van elkaar willen leren.
- Faciliteert en stroomlijnt de toenemende datastromen in de sector.
- Onderzoekt hoe zij de ontwikkelpotentie van de DGZK kan en wil benutten.
- Behoudt binnen de organisatie ruimte om adequaat en snel te reageren op actualiteiten.

Randvoorwaarden

- Bedrijven hebben de (financiële) ruimte om te investeren in verduurzaming.
- Er blijft ruimte voor de diversiteit aan ondernemers binnen de geitenzuivelketen.
- Er is draagvlak bij geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers voor het in te zetten beleid met onderliggende doelen en activiteiten.

De **minderheid** van de geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers die de vragenlijst hebben ingevuld, is van mening dat het Platform Melkgeitenhouderij op dit moment een belangrijke rol speelt in de kennisontwikkeling (44%) en -uitwisseling (44%). Slechts 25% associeert het Platform Melkgeitenhouderij met de ontwikkeling van innovatie. Een klein deel van de geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers merken op dat het Platform Melkgeitenhouderij zichtbaar (18%), toegankelijk (27%), proactief (28%) en goed georganiseerd (33%) is.

De **meerderheid** van diezelfde geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers vinden het wel van belang dat het Platform Melkgeitenhouderij beschikt over al deze eigenschappen.

Opvallend is dat veel van de geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers de vragen met betrekking tot het functioneren van het Platform Melkgeitenhouderij in het heden, hebben beantwoord met antwoordoptie ‘neutraal’ (vaak rond de 50%).

Het percentage geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers dat zich wel en niet in de stelling kunnen vinden dat de **DGZK** bedrijven stimuleert tot innoveren, is gelijk (31%). 36% van de geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers zien dat de DGZK inzicht verwerft op de thema's die van belang zijn voor de geitenbedrijven, tegenover 18% die dit niet zo ziet.

9. Communicatie

Visie

De geitenzuivelketen wordt gezien als open, transparant en een betrouwbare gesprekspartner.

Strategie

Het **Platform Melkgeitenhouderij**:

- Ontwikkelt zowel een communicatiestrategie als communicatieplan die gezamenlijk maken dat de gewenste doelgroepen bereikt en geïnformeerd worden over wat er in de geitenzuivelketen speelt. Ook worden er communicatiemiddelen en -materialen ontwikkeld die spelers in de keten ondersteunen bij het zichtbaar maken of uitdragen van de kernwaarden.
- Biedt melkgeitenbedrijven handvatten in de communicatie naar burgers.

Randvoorwaarden

Maatschappelijke organisaties waarmee in dialoog wordt gegaan en/of wordt samengewerkt, stellen zich – net als de geitenzuivelketen – op als een open, transparante en betrouwbare gesprekspartner.

10. Kennis – en innovatieagenda

Op dit moment wordt er uitvoering gegeven aan het [implementatieplan 'versnellen verduurzaming melkgeitenhouderij'](#) uit het jaar 2021. De voorgaande ketenvisie en het sectorplan vormden gezamenlijk de basis voor dit implementatieplan. In het implementatieplan werden de negen thema's uit het sectorplan verder uitgewerkt tot projecten met concrete doelen, tijdpaden en budgetten. Dit resulteerde in diverse (onderzoeks)projecten die inmiddels zijn of op korte termijn worden afgerond, namelijk:

Thema	Project
Dierenwelzijn	Welzijnsmonitor
	Duurmelken
	Zorg voor jonge dieren
Antibioticagebruik	Antibioticadatabase
Zoönosen	Salmonellose
Maatschappij	Maatschappelijk gedragen bedrijfsontwikkeling
Energie en klimaat	Monitoring emissies
Kringlooplandbouw	Verkennd onderzoek
Biodiversiteit	Verkennd onderzoek
Volksgezondheid	VGO-III
Ontwerp integraal duurzame huisvesting	Integraal duurzame huisvesting

47% van de geitenhouders die de vragenlijst hebben ingevuld, heeft de afgelopen jaren deelgenomen aan projecten van het Platform Melkgeitenhouderij.

Visie: Het **Platform Melkgeitenhouderij** zorgt blijvend voor budget voor innovatie, kenniswerving en -deling en communicatie.

Thema's en onderwerpen

De negen thema's uit het voorgaande sectorplan zijn teruggebracht tot vier thema's met daaraan gekoppeld diverse onderwerpen.

De geitenhouders, melkinzamelaars en -verwerkers die de vragenlijst hebben ingevuld, kwamen tot de volgende rangschikking van thema's op volgorde van belangrijk naar minder belangrijk:

1. Dierenwelzijn en -gezondheid (41% eerste keuze)
2. Imago & Maatschappelijk draagvlak (22% eerste keuze)
3. Markt & Ondernemerschap (26% eerste keuze)
4. Circulaire geitenhouderij (11% eerste keuze)

Daaropvolgend geeft onderstaande tabel de rangschikking van (onderzoeks)onderwerpen binnen de vier thema's weer; de rangschikking is op volgorde van de voorkeuren van de respondenten. Het Platform zal mede op basis van een afwegingskader de prioriteiten van thema's en onderwerpen vaststellen (zie paragraaf 10.2).

	Dierenwelzijn & diergezondheid	Imago & maatschappelijk draagvlak	Circulaire geitenhouderij
		Markt & ondernemerschap	
1	Q-koortsvaccinatieschema	Verdienmodellen	De toegevoegde waarde van stromest
2	Stalklimaat	Communicatiestrategieën	Veevoeradditieven
3	Onthoornen	Transparantie vergroten naar de burger/consument	Energieopwekking/-opslag
4	Gesekst sperma	Ketenoptimalisatie	Ammoniakreductie
5	Rantsoen geiten	Marktconcepten ontwikkelen	Integraal duurzame huisvesting
6	Preventieve maatregelen tegen insleep CAE/CL	Productkwaliteit verhogen	Stalgebonden emissies
7	Gedragsbehoeften geit	Arbeidsmarktanalyse	Klimaatadaptatie
8	Huisvesting lammeren	Onderwijsbehoeften	Fijnstofreductie
9	CL bestrijding bij infectie	Korte keten	Energiebesparing
10	Management lammerperiode	Biobased productie	Enterische uitstoot

58% van de geitenhouders die de vragenlijst hebben ingevuld, is van mening dat onderwerpen gerelateerd aan de Dierwaardige Veehouderij bovenaan de kennis- en innovatieagenda geplaatst moeten worden. Dit tegenover 22% die het hier niet mee eens is.

69% van de geitenhouders die de vragenlijst hebben ingevuld, is van mening dat onderwerpen gerelateerd aan het gelopen traject om tot een Landbouwakkoord te komen, bovenaan de kennis- en innovatieagenda geplaatst moeten worden. Dit tegenover 10% die het hier niet mee eens is.

BIJLAGEN

Bijlage I. Korte historie van de melkgeitensector in Nederland

Nederland kent geen lange historie qua professionele geitenhouderij. Ook de consumptie van geitenzuivel was tot enkele decennia terug zeer beperkt en gebeurde vooral op vakantie in typische geitenlanden als Frankrijk, een belangrijk vakantieland voor Nederland. Echter, sinds de jaren '80 kent de consumptie van geitenzuivel in Nederland een gestage groei. Enerzijds doordat consumenten erachter komen dat het een alternatief voedingsmiddel kan zijn bij een koemelk-allergie. Anderzijds door toegenomen welvaart en wellicht ook de associatie met een heerlijke vakantie.

De toegenomen consumptie van geitenzuivel heeft uiteraard geleid tot een groei in de productie van geitenmelk. Vrijwel alle huidige melkgeitenbedrijven zijn gestart in de afgelopen 35 jaar. In veel gevallen was de omschakeling een mooie nieuwe start voor een bestaande veehouderij met koeien, varkens of kippen waar, om uiteenlopende redenen, geen toekomst meer voor was.

De jaren '90 kenmerkten zich door schoksgewijze groei met grote pieken en dalen in de melkprijzen, pioniers die omvielen of doorgingen en de oprichting van de VKGN (Vereniging Kwaliteitzorg Geitenhouderij Nederland), met als doel om de melkkwaliteit te borgen in het keurmerk Kwaliteit. Alle inzamelaars en verwerkers gingen volgens deze standaard de melk inzamelen. Rond de eeuwwisseling werd jaarlijks circa 100 miljoen kg geitenmelk geproduceerd. 10 jaar later, in 2010 was dit inmiddels verdubbeld naar 200 miljoen kg.

Rond 2010 stagneerde de groei tijdelijk, doordat er geitenbedrijven geruimd werden i.v.m. de Q-koorts epidemie. Daarnaast was er tijdelijk een fokverbod. Één van de leerpunten van deze epidemie was dat er, behalve de belangenorganisatie LTO, geen goede sector organisaties waren waarmee afspraken gemaakt konden worden. Als reactie hierop hebben de melkinzamelaars en verwerkers de NGZO (Nederlandse GeitenZuivel Organisatie) opgericht. Na enige tijd ging de VKGN op in de NGZO.

Hierna werd de organisatiestructuur van de sector verder versterkt met de oprichting van Platform Melkgeitenhouderij, mede als reactie op het opheffen van Productschap Zuivel. In het Platform Melkgeitenhouderij werken NGZO en LTO samen op thema's die voor de hele keten van belang zijn. Naast diergezondheid en dierenwelzijn is de verdere verduurzaming van de geitenzuivelketen het belangrijkste thema van Platform Melkgeitenhouderij.

Door de steeds verder toenemende consumptie van geitenzuivel wordt er momenteel jaarlijks circa 400 miljoen kg geitenmelk geproduceerd in Nederland. Verdere groei van de consumptie van geitenzuivel wordt momenteel ingevuld door de import van boerderijmelk uit omliggende landen. Binnen Nederland is extra productie van geitenmelk vrijwel onmogelijk omdat er in bijna alle provincies een moratorium is op de uitbreiding van geitenbedrijven.

Nu de ontwikkeling van de geitenhouderij in Nederland helemaal stilligt, zoeken verwerkers van geitenmelk hun aanvoer bij buitenlandse geitenbedrijven. Inmiddels zijn tientallen buitenlandse bedrijven gecertificeerd voor Kwaliteit om de melk te kunnen leveren aan een Nederlandse verwerker.

Bijlage II. Vragenlijst Platform Melkgeitenhouderij 2023

1. Wat is voor u van toepassing? Ik ben een:

- a. Geitenhouder
- b. Melkinzamelaar
- c. Melkverwerker
- d. Partij uit de slachtketen
- e. Overheid
- f. NGO
- g. Burger
- h. Anders, namelijk _____

Actuele thema's en onderwerpen

2. Geef voor de volgende (mogelijke) ontwikkelingen aan of deze naar uw verwachting de komende 5 jaar veel of weinig impact hebben op de sector. Aangepaste wet- en regelgeving en/of beleid met betrekking tot:

Aangepaste wet- en regelgeving en/of beleid m.b.t.	Weinig impact					Veel impact
	1	2	3	4	5	
Dierenwelzijn						
Diergezondheid						
Transport						
Slacht						
Volksgezondheid						
Klimaat						
Energie						
Natuur en biodiversiteit						
Bodem en water						
Arbeid						
Onderwijs						
Bedrijfsontwikkeling						
Sectoromvang						
Ketenontwikkeling						
Voedselkwaliteit						

3. Wat verwacht u dat het grootste knelpunt is om tot een (meer) **circulaire geitenhouderij** te komen? Het gebrek aan:

- a. Onderzoek/kennis
- b. Innovaties
- c. Visie van de sector
- d. Samenwerking
- e. Kennisdeling
- f. Kwaliteitsprogramma's

- g. Financiën
- h. Vergunningen
- i. Anders, namelijk _____

Kennis en innovatie

4. Bent u betrokken (geweest) bij projecten?

- a. Ja
- b. Nee

Indien het antwoord op vraag 4 antwoord 'ja' was, ga dan naar vraag 5.

Indien het antwoord op vraag 4 antwoord 'nee' was, ga dan naar vraag 6.

5. Op welke wijze bent of was u betrokken bij projecten?

- a. Als deelnemer aan een klankbord-/werkgroep.
- b. Ik heb het bedrijf/dieren/data beschikbaar gesteld t.b.v. onderzoek.
- c. Anders, namelijk _____

6. Onderwerpen die ter sprake zijn gebracht om tot een convenant Dierwaardige Veehouderij te komen, dienen bovenaan de kennis- en innovatieagenda geplaatst te worden?

- a. Eens
- b. Oneens
- c. Weet ik niet

7. Sectorspecifieke onderwerpen die ter sprake zijn gebracht om tot een Landbouwakkoord te komen, dienen bovenaan de kennis- en innovatieagenda geplaatst te worden?

- a. Eens
- b. Oneens
- c. Weet ik niet

8. Zet de volgende thema's op volgorde van belangrijk (bovenaan) naar minder belangrijk (onderaan).

- a. Dierenwelzijn en -gezondheid (incl. onderwerp zoönosen)
- b. Circulaire geitenhouderij
- c. Imago & Maatschappelijk draagvlak
- d. Markt & Ondernemerschap

9. Selecteer maximaal 3 (onderzoeks)onderwerpen binnen het thema **Dierenwelzijn en -gezondheid** die volgens u de hoogste prioriteit hebben.

- a. Gedragsbehoeften geit
- b. Ouderzorg (lam bij moeder)
- c. Weidegang/uitloop
- d. Verrijking
- e. Dag- en nachtritme/licht(intensiteit)
- f. Stalklimaat
- g. Huisvesting lammeren
- h. Onthoornen
- i. Rantsoen geit
- j. Rantsoen lammeren
- k. Biestsamenstelling
- l. Spreiding lammerperiode
- m. Management lammerperiode
- n. Hormoongebruik
- o. Gesekst sperma
- p. Hygiënemaatregelen
- q. Gewrichtsontsteking lammeren
- r. Q-koortsvaccinatieschema
- s. Genomics
- t. Chlamydia

10. Selecteer maximaal 3 (onderzoeks)onderwerpen binnen het thema **Circulaire geitenhouderij** die volgens u de hoogste prioriteit hebben.

- a. Integraal duurzame stalsystemen
- b. (De toegevoegde waarde van) stromest
- c. Klimaatadaptatie¹
- d. Klimaatmitigatie²
- e. Enterische uitstoot
- f. Stalgebonden emissies
- g. Veevoeradditieven (bijv. om uitstoot te verminderen)
- h. Energiebesparing
- i. Energieopwekking/-opslag
- j. Natuurbeheer
- k. Landschappelijke inpassing
- l. Ammoniakreductie
- m. Fijnstofreductie

¹ Profiteren van kansen die het veranderende klimaat biedt.

² Omvang of snelheid van klimaatverandering beperken.

11. Selecteer maximaal 3 (onderzoeks)onderwerp binnen het thema's **Imago & Maatschappelijk draagvlak** en **Markt & Ondernemerschap** die volgens u de hoogste prioriteit hebben.

- a. Onderwijsbehoeften

- b. Arbeidsmarktanalyse
- c. Verdienmodellen
- d. Korte keten: boerderijverkoop, zelf zuivelen, kaas maken, e.d.
- e. Ketenoptimalisatie
- f. Productkwaliteit verhogen
- g. Marktconcepten ontwikkelen
- h. Biobased productie
- i. Transparantie vergroten naar de burger/consument
- j. Communicatiestrategieën (incl. social media)

12. Zijn er nog (onderzoeks)onderwerpen die volgens u ontbreken?

**Beoordeling van de huidige situatie
/ Belang van onderwerpen en actiegebieden**

13. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen over de **keten(partijen)**. / 19. Geef aan in hoeverre u het van belang vindt dat de volgende stellingen over de **keten(partijen)** (blijvend) worden waargemaakt.

	Helemaal oneens / erg onbelangrijk			Helemaal eens / erg belangrijk	
	1	2	3	4	5
Iedere schakel in de keten neemt zijn verantwoordelijkheid in het produceren van een gezond en vertrouwd product.					
De sector is goed verenigd.					
De sector heeft een goed imago.					
De sector is transparant.					
De sector is innovatief.					
De sector is vooruitstrevend op maatschappelijke thema's.					
De sector wordt gewaardeerd door de samenleving.					
De sector is open over dilemma's en uitdagingen die spelen.					
De sector moet kunnen groeien in haar omvang.					

14. / 20. Eventuele opmerkingen over voorgaande vraag kunt u hier kwijt.

15. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen over het **Platform Melkgeitenhouderij** (vanaf hier 'Platform' genoemd). 21. Geef aan in hoeverre u het van belang vindt dat de volgende stellingen over het **Platform Melkgeitenhouderij** (vanaf hier 'Platform' genoemd) (blijvend) worden waargemaakt.

	Helemaal oneens / erg onbelangrijk			Helemaal eens / erg belangrijk	
	1	2	3	4	5
Het Platform speelt een belangrijke rol in kennisontwikkeling.					
Het Platform speelt een belangrijke rol in kennisuitwisseling.					
Het Platform is een echt innovatieplatform en stimuleert innovatie in de keten.					
Het Platform is zichtbaar.					
Het Platform is toegankelijk.					
Het Platform is proactief.					
Het Platform is goed georganiseerd.					
Het Platform MGH voert met iedereen de dialoog.					
Het Platform werkt keten breed samen.					
Middels de DGZK stimuleert het Platform innovatie en optimalisatie van de praktijk op het geitenbedrijf.					
Middels de DGZK verwerft het Platform inzicht op de thema's die van belang zijn voor het geitenbedrijf.					

16. / 22. Eventuele opmerkingen over voorgaande vraag kunt u hier kwijt.

17. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen over **geitenzuivel** en **geiten(lams)vlees**. / 23. Geef aan in hoeverre u het van belang vindt dat de volgende stellingen over **geitenzuivel** en **geiten(lams)vlees** (blijvend) worden waargemaakt.

	Helemaal oneens / erg onbelangrijk			Helemaal eens / erg belangrijk	
	1	2	3	4	5
Geitenzuivel is een duurzaam product.					
Geitenzuivel is een gezond product.					
Geitenzuivel is een hoger segment product.					

Geitenzuivel is een vertrouwd product in de Nederlandse supermarktschappen.					
Nederland is een gidsland voor de productie van geitenzuivel.					
Geitenzuivel is voor iedereen betaalbaar.					
Geitenzuivel moet voorzien worden van een keurmerk.					
Geitenzuivel draagt bij aan het oplossen van het mondiale voedselvraagstuk.					
Geiten(lams)vlees is een duurzaam product.					
Geiten(lams)vlees is een gezond product.					
Geiten(lams)vlees is een hoger segment product.					
Geiten(lams)vlees is een vertrouwd Nederlands product.					
Geiten(lams)vlees draagt bij aan het oplossen van het mondiale voedselvraagstuk.					

18. / 24. Eventuele opmerkingen over voorgaande vraag kunt u hier kwijt.

25. Zijn er nog andere zaken die u van belang vindt voor de sector?

26. Indien u openstaat voor een verdiepend interview, laat dan hier uw contactgegevens achter.
